

DELA VSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop. v službi praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.50 — Cena: za 1 mesec Din 5.-, za četrta leta Din 15.-, za pol leta Din 30.-; za inozemstvo Din 7.- (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglaš, reklamacije in naročila na upravo Miklošičeva cesta (palača Delavske zbornice) I. nadstropje — Jugoslovanska strokovna zveza

Delavsko pravo naj bo enotno!

Ministrstvo za socialno politiko pripravlja revizijo celokupne delavske zaščitne zakonodaje. Istočasno pa se pripravlja in izvršuje ta revizija v posameznih resornih ministrstvih. Tako se obravnava skoro celokupna delavska zaščitna zakonodaja, zlasti v dveh novih zakonskih načrtih, ki sta pripravljena za uzakonitev, v obrtnem redu in rudarskem zakonu. Pri teh zakonih ministrstvo za socialno politiko sploh ni sodelovalo. Več ko na dlani leži, da tak paralelizem kompetenc ne more ustvariti nič drugega kot zakonodajni in upravni nered in kaos.

Proti temu je nastopilo naše delavstvo že na lanskem kongresu delavskih zbornic.

Vse delavsko pravo se mora iz rudarskih in obrtnih zakonov izločiti. Mi stojimo na stališču, da se mora kodificirati vse delavsko pravo v posebnih zakonih, ne pa v rudarskem ali obrtnem zakonu. Za nas je izven diskusije, da morajo ostati zakon o zaščiti delavcev, zakon o zavarovanju delavcev ter o inspekcijah dela tudi v bodoče posebni zakoni in da je nasprotno potrebno, da se obdelava v posebnih zakonih tudi oni del delavskega prava, ki je ostal do sedaj še v sklopu obrtnih in rudarskih zakonov.

Za to stališče govore že razlogi zakonodajne tehnike. Zaščita in zavarovanje delavcev morata biti v glavnem povsod enaka: tako v mali obrti, kakor v tovarni, na železnici ali v rudniku. Ako se obravnava delavsko pravo v zakonih, ki urejajo odnose posameznih pridobitnih panog, prihajamo do tega, da se morajo eni in isti členi delavskega zaščitnega zakonodavstva v več zakonih ponavljati. So pa še važnejši razlogi, ki govore za zgornje naše stališče.

Inspekcija dela, uradi za zavarovanje delavcev, delavske zbornice, borze dela in vsi ostali organi delavske zaščite se morejo razviti v jačje socialno politične faktorje samo, če so organizirani za vse pridobitne panoge skupno. Razcepiti te ustanove na razne pridobitne panoge se pravi povečati njih odvisnost od poslodavcev in njihovih organizacij. Kot primer naj navedemo samo posebno organizacijo bratovskih sklad-

ov. Tajnik delavske rudarske organizacije tu že ne more biti delavski predstavnik v rudarskem zavarovanju, ker je postal kot tajnik privatni namestnik, pa čeprav je po svojem poklicu rudar in je delal večji del svojega življenja v rudniku. Pravi, zaposleni rudarji pa zopet nimajo časa za izvrševanje predsedniških funkcij v glavnih bratovskih skladnicah. To je za poslodavce in za rudarsko oblast zopet razlog, da v upravi bratovskih skladnic ne more biti čiste paritete.

Razcepiti delavsko zaščito na posebne poklene panoge, se pravi delavsko zaščito desorganizirati in podrediti vplivu poslodavcev.

Ni končno niti to vseeno, ali je predodkazano skrbstvo za delavsko zaščito posebnim državnim oblastem, ali državnim oblastem, katerim je poverjeno tudi skrbstvo za druge, prvim mnogokrat nasprotujoče interese. Ena ali ista oseba ne more biti istočasno dober državni pravdnik in dober zagovornik. Tako n. pr. generalna direkcija za šume in rude ne bi smela biti istočasno direkcija državnih rudarskih podjetij in najvišja socialno zaščitna oblast za rudarske delavce. Isto velja za generalno direkcijo državnih železnic.

Če se razcepiti delavske zaščite po poklenih panogah, bo poverjena skrb za nasprotujoče si interese enim in istim državnim organom, skrb za ene in iste interese pa raznim državnim organom.

Več nego jasno je, da je taka organizacija delavske zaščite za delavstvo škodljiva. Zato stoji delavstvo na stališču: Obrtni in rudarski zakon se mora omejiti na urejevanje odnosov, v katerih stoji rudarska in obrtna podjetja med seboj in napram državnim in samoupravnim oblastem. Delavska zaščita mora biti predmet posebnih zakonov.

Gotovo ne bi bilo v škodo naši socialno politični zakonodaji, če bi se upoštevali pri reviziji naše socialno politične zakonodaje zgoraj navedeni razlogi preden bi se sploh kaj začelo. V tem slučaju bi bilo treba misliti na to, da bi se obdelalo nekaj tvarine, ki je bila obdelana dosedaj v posebnih zakonih, a spada v zakon o zaščiti delavcev, v obliki novel (dodatkov) k zakonu o zaščiti delavcev.

Ankete o delavskih zakonih.

V raznih ministrstvih se izgotavljajo oziroma so deloma že dokončani zakoni, ki predstavljajo v bistvu le novelacijo starih zakonskih predpisov, ki so deloma že zastareli, ne odgovarjajo več današnjim družabnim prilikam in ki so za delavstvo življenjskega pomena. Tako so zaenkrat na dnevnem redu rudarski zakon, ki ga je izdelalo ministrstvo za šume in rude (in o katerem poročamo na drugem mestu), in obrtni zakon, ki ga je izdelalo ministrstvo za trgovino in industrijo.

Za rudarski zakon je sklicalo ministrstvo za 29. julija v Beograd konferenco interesentov, podjetnikov in rudarjev. Zadnje bosta mogla zastopati in zagovarjati le dva delegata osrednjega tajništva Del. zbornic in sicer sta določena Filip Uratnik za Slovenijo in Pavičević za Bosno in Srbijo.

Za petek 26. julija je sklicalo centralno tajništvo Del. zbornic konferenco delegatov vseh rudarskih strokovnih organizacij iz cele države, da se formulira popolnoma enotno stališče vseh rudarjev v državi.

Slovenski rudarji so že konkretizirali svoje predloge na sestanku v Trbovljah 23. t. m., kjer so bila zastopane vse rudarske organizacije in neorganizirane skupine. — Takoj po prejemu je Jugosl.

strokov. zveza zakon proučila in stavila svoje predloge že na sestanku strokovnih central v soboto 20. t. m. v Ljubljani. V nedeljo 21. t. m. pa se je vršila seja strokovnega odbora rudarjev v Trbovljah. — Tako bodo prišle zahteve rudarjev močno opiljene in neodklonljive na ministrsko anketo 29. julija.

27. in 28. pa se bo vršila seja centralnega tajništva Del. zbornic, kjer se bodo pretresali tudi vsi ostali zakonski osnutki in namere ministrstev glede revizije delavskih zakonov.

Delavstvo ima vsekakor po svojih zakonitih predstaviteljih svoje zahteve in utemeljitev teh zahtev pravico povedati na ves glas.

Izseljeniška anketa.

Minister za soc. politiko je sklical za 3. avg. v Splitu anketo o izseljeniškem vprašanju. Predsedoval bo anketi minister sam. Nujno potrebno je, da se za naše izseljence, posebno za delavce kot najbolj potrebne in najmanj zaščitene, kolikor mogoče poskrbi predvsem v gospodarskem a tudi v kulturnem in moralnem pogledu.

V vsako hišo „Delavsko Pravico“!

Novi dogodki.

Komisarji pri delavskih ustanovah.

Predsednik ravnateljstva Osrednjega urada za zavarovanje delavcev Bauer je pedal ostavko na svoje mesto in jo je min. za soc. politiko tudi sprejel. Ob enem je razpustil tudi ravnateljstvo in nadzorstvo te najvažnejše delavske ustanove. Za komisarja je imenoval dosedanjega prvega podpredsednika ravnateljstva urada inž. Amadea Carneletija, ki je tudi podpredsednik zagrebške industrijske zbornice. Ta ukrep se utemeljuje s tem, da je funkcijska doba samouprav že davno potekla in ne gre vzdrževati aparat, ki mnogo stane in ni bil izvoljen, ampak imenovan. Razen tega se bo v najkrajšem času pristopilo k reviziji zavarovanja. — Znano je, kakšne intencije zastopa novi komisar glede revizije delavskega zavarovanja.

Ob enem s tem ukrepom se je v Ljubljani začelo govoriti o nujni možnosti razpusta ravnateljstva ljubljanskega OUZD in razpusta upravnega odbora Delavske zbornice. Na račun senzacij žejne javnosti so bile iznešene tudi za mesta komisarjev primerne osebe. Na OUZD naj bi bil po teh vesteh imenovan znani Albin Prepeluh, v Delavski zbornici pa novinar Petrič. Iz ministrstva za soc. politiko se izve, da te vesti niso resnične.

Odstop trgovinskega ministra.

Minister za trgovino in industrijo dr. Mažuranič je odstopil. S kraljevim ukazom je postavljen za njegovega zastopnika finančni minister dr. Šverljuga. — Kot vzrok odstopa je navedel dr. Mažuranič sam, vprašanje agrarne reforme, čigar rešitev si je zadala v program sedanja vlada in ki se je začelo te dni v vladi temeljiteje obravnavati. Odstopil minister je bil mišljenja, da se mora v smislu od ministra za kmetijstvo predloženega osnutka agrarna reforma na podlagi današnjega stanja likvidirati in to pod vsakim pogojem. Večina vlade pa je bila temu mišljenju nasprotna in je zato minister odstopil. Kralj je odstopivšega ministra odlikoval z redom sv. Save I. razreda.

Jugoslavija in nemške reparacije.

Pred nedavnim smo v našem listu poročali, kako je konferenca strokovnjakov (zastopnikov velekapitala) v Parizu sklenila nanovo urediti reparacijske dajatve Nemčije raznim državam, ob enem pa tudi plačevanje meddržavnih dolgov, ki so nastali predvsem v času vojne. To je takozvani Youngov načrt. Obveznosti Nemčije so se s tem načrtom napram prejšnjemu Dawesovemu znatno znižale. Tudi z novim načrtom ni zadovoljna nobena prizadeta država. Posamezne vlade so se že izjavile proti načrtu. Tudi prejemki naše države bi bili od sedanjih znatno nižji. Zato je vlada preko poslanikov v Parizu in Londonu izročila vladam obširno spomenico, kjer se navajajo nepravilnosti rešitve tega vprašanja napram naši državi.

Naša vlada zahteva predvsem, da bo mogla biti zastopana na politični konferenci na reparacijah zainteresiranih držav, da se vsi vojni dolгови naše države stavijo na račun nemških reparacij, kakor je to urejeno za dolgove drugih držav in da se naši državi zagotovi zastopstvo v mednarodni reparacijski banki.

Smrtna obsodba.

17. t. m. je sodišče za zaščito države v Beogradu obsodilo znana hrvatska emigranta dr. Ante Pavelića in Gustava Perčeca po zakonu o zaščiti države § 1. v odsotnosti na smrt. Omenjena se nahajata baje v Trstu.

Oblastni komisarji

Zagrebski in belgrajski listi so svoj čas poročali, da je notranje ministrstvo izdalo naredbo, da morajo oblastni komisarji, ki so po poklicu odvetniki, ali zapreti svoje pisarne, ali pa podati ostavko na svoja mesta. Te dni se poroča, da sta ljubljanski in mariborski oblastni komisar se odločila prenehati izvrševati odvetniško prakso in vztrajati na mestih kot oblastna komisarja.

Korupcija.

Na belgrajski občini so izsledili pred dnevi zopet novo korupcijsko afero. Občina je bila oškodovana za pol milijona dinarjev. Šef finančnega oddelka je bil takoj odpuščen. Zatrjuje se, da so mero-dajni činitelji odločeni energično zatreti to neležljivo bolezen.

Obmejni poboji.

V južni Srbiji so se pretekle dni zopet primerili krvavi poboji. Ubita sta bila dva jugoslovanska orožnika in en bolgarski državljani. To je bilo v okolici Štipa na bolgarski meji. Nekaj dni nato pa je po poročilih listov vpadlo na ozemlje naše države iz Albanije par desetih kačakov, ki so izropali menda več vasi. — Na take dogodke na mejah naše države pač gleda ves kulturni svet in jih tudi primerno tolmači. Zeleti bi bilo, da smo si z vsemi sosednjimi državami dobri mejaki, posebno še z Bolgarijo. Saj je bil v Pirotu sprejet lep sporazum za ureditev vseh obmejnih vprašanj, katerih pametna rešitev je prvi predpogoj nadaljnjim dobrim odnosom.

Po svetu.

Panevropa je bila pred nedavnim predmet obširnih razprav, zlasti v časopisju. Sprožila jih je senzacionalna izjava francoskega zunanjega ministra Brianda, ki je rekel, da je edina rešitev Evrope v zvezi vseh evropskih držav — Panevropi in da bo to zvezo že na prihodnji seji Društva narodov on predlagal. Zdi se, da je bilo vse skupaj le spretna gesta tega diplomata, kajti baš tedaj je bila v parlamentu vlada v zelo težavni situaciji ravno radi zunanje političnih vprašanj. Sedaj je tudi že časopisje potihnilo. — Vendar je ideja zveze držav, ki so zlasti v gospodarskem oziru življenjsko odvisne druga od druge, tako visoka, da je smemo gledati iz tako ozkega stališča. Res je, da imajo od razcepljenosti Evrope v toliko število držav in državic korist le malokateri, veliko škodo pa trpi vse delovno ljudstvo. Zlasti delavstvu je mnogo na tem, da do zveze evropskih držav čimprej pride. Delavstvo pa v celoti stremi še za nečem večjim, večjim, za zvezo vseh držav sveta, za bratstvom vseh ljudi.

Fašisti in Vatikan so si v vedno večjem nasprotstvu. Naš list je že ob priliki »volitev« v Italiji poročal, da je vsa prijaznost fašizma napram Cerkvi le manevar, kajti Mussolini je rabil tudi glasove volilcev iz katoliških organizacij. Sedaj pa piha vedno ostrejša burja proti vsemu, kar je količkar v zvezi z italijanskim katoliškim pokretom. Zabranejuje se celo organizacije ital. katoliške akcije, ki je v znani lateranski pogodbi izrečno dovoljena, listi, ki pišejo o pravicah Cerkve in katolikov po tej pogodbi, se zaplenjujejo itd. Mussolini zopet in zopet naglašuje, da se fašizem ni odrekel niti eni svojih pravic v katerekoli pogledu, ki si jih je že prej osvojil. Gre zlasti za mladino, ki mora biti po mnenju fašistov le v fašističnih organizacijah. Volk samo dlako menja.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Vsem skupinam in zvezam!

Letos se bodo priredili sledeči tabori:
28. julija pri Sv. Joštu nad Kranjem, za Gorenjsko, Ljubljano in okolico.

15. avgusta na gori Oljki v Savinjski dolini za Spodnjo Štajersko.

15. avgusta na gori Oljki v Savinjski niko, za Notranjsko.

25. avgusta na Kumu za Posavje.

8. septembra na Homcu za kamniški okraj.

Posebno danes je potrebno, da je stik med nami čim ožji. Poagitarajte, spravite na tabore vse svoje tovariše. Naj ne bo nikogar, ki bi na dan tabora šel drugam.

Čim večja je negotovost, tembolj trdni moramo biti, tem bolj skupaj moramo držati!

Zato: Vsi na tabore! Na delo, da bomo na taborih vsi.

Vsi na: Sv. Jošt, Oljko, k Sv. Trojici, na Kum in na Homec!

Načelstvo JSZ.

Zasebni nameščenci

Na naš dopis glede pragmatike nameščenstva socialnega zavarovanja smo prejeli od gen. direktorja SUZOR-a sledeč odgovor: Na Vaš dopis od 11. junija t. l. nam je čast sporočiti, da se zaenkrat v Osrednjem uradu ne dela na izpremehi določil Službenega pravilnika za nameščence. Ko se bo začelo delati na izpremehi Službenega pravilnika, bo vprašal Osrednji urad vsakakor tudi za vaše mnenje. — Odbor.

Železničarski vestnik

Delavnica Maribor. Delavski zaupniki delavnice drž. žel. Maribor so na seji dne 9. julija 1929 ponovno pbravnavali gospodu upravniku že predložene želje in zahteve delavstva delavnice Maribor ter prišli do ugotovitve, da se do danes še ničesar ni ukrenilo, kar bi to vprašanje rešilo. Ker delavstvo rešitev teh vprašanj ponovno zahteva od delavskih zaupnikov, predlagajo ponovno sledeče želje in predloge delavstva ter prosijo gospoda upravnika, da na nje odgovori bodisi pisмено ali pa na uradni seji del. zastopnikov, ki naj jo skliče gospod upravnik sporazumno z delavskimi zaupniki.

1. Na seji dne 5. aprila 1928 je obljubil g. upravnik, da poviša delavstvu plače, in sicer v treh grupah: prvo z 1. julijem 1928, drugo z 1. januarjem 1929 in tretjo z 1. julijem 1929, toda do danes še niti eden ni dobil te obljubljene povišice.

2. Vprašanje 15% odtegljajev premij

še vedno ni rešeno. Delavstvu se še vedno odteguje 15% od zaslužene premije.

3. Kvalifikacija se ne izvaja po predpisih Začasnega pravilnika. V delavnici so zaposleni delavci že čez eno leto ter še niso kvalificirani.

4. V montaži in kotlarni se izplačajo premije šele po izgotovitvi lokomotive, tako da mora delavstvo čakati dva do tri mesece na že zaslužene premije. Ker je položaj delavstva jako slab, prosijo, da se izplača mesečno vsaj 30% a konto premij.

5. Delavstvo se za malenkostne prestopke občutno kaznuje, ne da bi se upoštevalo mnenje del. zaupnikov. Zapisniki se sestavljajo brez delavskih zaupnikov in večkrat celo brez prič.

Z ozirom na bedo in nezadovoljstvo delavstva, prosimo g. upravnika, da reši zgoraj navedeno čimprej.

Podporno društvo železniških uslužbencev. Na občnem zboru podpornega društva žel. uslužbencev v Ljubljani dne 17. februarja t. l. predvideni izredni občni zbor se bo vršil dne 4. avgusta t. l. ob 8 zjutraj v dvorani OUZD v Ljubljani na Miklošičevi cesti št. 20. Na dnevnem redu je samo sestava besedila novih pravil. — Odbor.

Kovinarji

Jesenice. Članstvo skupine kovinarjev JSZ, Jesenice, se opominja, da se v vseh stvareh obrača na pisarno ob nedeljah od 9—11/dopolodne v Delavskem domu. Tudi je važno, da vsak član svoje obveznosti do skupine vrši moralno kakor tudi gmotno. Časopis je strogo obvezen. Poslovnik JSZ pravi, da kdor zaostane na članarini več kot dva meseca, ne da bi morebitne upoštevanja vredne razloge prijavil skupinskemu odboru, se sam izključi. Nekateri člani niso zadnji čas dobili »Del. Pravice« in to vsled zaostale članarine. Upoštevajte, da če hočemo disciplino in red uveljaviti, moramo pri sebi začeti. — Odbor.

Pozor čevljarji! Išče se samostojen čevljarji pomočnik, večš splošne čevljarke obrti. Upoštevali se bodo le oni pomočniki, ki bi hoteli še z enim tovarišem stopiti v kompanijo in ki bi dobili obrtno dovoljenje v Srbiji. Natančna pojasnila o tem daje Jugoslovanska strokovna zveza, Miklošičeva c. 22, I. nadstr., palača Delavske zbornice.

Dober svet. Ona: Modistinja pravi, da me novi klobuk dela 10 let mlajšo. On: No, potem si pa deni kar dva na glavo.

Kako je z mladino.

Koncem maja t. l. je objavil »Slovenec« članek »Mladina se vrača v Centrum.« Isti članek je prinesel v neskrupuliranem prevodu tudi splitski »Jadran«.

Ne vračali bi se na ta članek, ko bi izšel v drugih razmerah, takrat, ko je pri nas vladalo še vsemogočno strankarstvo. Danes pa, ko se je pomedlo s strankami v dosedanjem smislu — upajmo, da za vselej, pa je ta članek dragocen donesek za spoznanje miselnosti onih, ki se v nove razmere kar nočejo ali ne morejo vživeti in vedno obujajo spomine v »stare dobre čase« v tej ali oni obliki in skušajo to politično miselnost med ljudstvom ohraniti še nadalje v trdnem prepričanju, da se bodo zopet povrnili časi starih političnih strank. Propagiranje te miselnosti naj služi tudi omenjeni članek: glejte, katoliška mladina Nemčije, med katero »je nastalo pravo organizirano gibanje s tendenco: proč od Centruma«, se je izpametovala in se vrača; in tudi ti, slovenska katoliška mladina, ne daj se begati od navčnih idej raznih nezadovoljencev in takih, ki vse najbolje vedo, ampak vztrajaj in čakaj. To sicer ni izrečno rečeno, toda iz netočnosti, ki jih članek kar mrgoli, in tendence članka sploh, je pa razvidno, kam »pes taco moli«.

Mlada nemška katoliška generacija je politično razcepljena v dve skupini. Ena skupina obsega ljudi, katerih politična sila ravno zadošča, da lahko poskusijo Centrum pomladiti. Oživlja jih kritika stranke; kažejo, da je stranka izdala svoja najsvetejša načela; imajo dober namen to v bodočnosti izboljšati.

Druga skupina ne misli na to, da bi obnovila Centrum iz svojega duševnega bogastva. Zaveda se, da morajo vse stare stranke, v kolikor hočejo imeti politično bodočnost, prestatati temeljitejšo proceduro. Vsaka stranka v svoji predvojni strukturi je doigrala. Centrum ne dela izjeme. Seveda se to ne pravi, da so stranke tvorbe preteklosti in da niso zmožne spremembe. Toda ta sprememba se mora izvršiti pri korenini, biti mora več kakor le osvežitev iz novih moči mladine.

Spoznanje, da morajo hoditi po drugih potih, da mora iniciativa in dejanje od jutri naše, tudi že živi. Primer za to je bilo zborovanje Windhorstovih zvez t. l. v Osnabrücku. Bistveni uspeh tega zborovanja je bil pač ta, da so se sešli ljudje različnih smeri in različnih nazorov. Na programu zborovanja je bila politična debata vseh mladokatoliških krogov, torej tudi onih, ki so se od Centruma že oddaljili. V zadnjem trenutku je pa vodstvo minila korajžja za ta poskus. Doseglo je celo, da se je katoliškim socialistom, ki se zbirajo okrog lista »Das rote Blatt«, onemogočil dostop k zborovanju. Seveda zaman. Ko so videli, da so glavno točko vrgli z dnevnega reda, so priredili posebno zborovanje pod vodstvom predsednika nemških mladinskih katoliških društev. Tu je prišlo do splošno pričakovanih in zaželenih razgovorov. Časopisje Centruma iz razumljivih vzrokov o tem posebnem zborovanju ni nič poročalo, kljub temu, da se ga je udeležilo več merodajnih starejših članov stranke in Windhorstovih zvez. Tem jačji pa je odmev tega zborovanja v mladokatoliškem gibanju. Sklenilo se je debato v najbližjem času, najbrže v juliju, nadaljevati.

Viničarji.

Iz centrale. Ta teden smo vsem skupinam razposlali nove članske knjižice in le za tiste člane, kateri so plačali članarino za mesec julij. Drugim članom se te knjižice izdajo le pod pogojem, ako poravnajo ves dolg na članarini in se obvežejo, da bodo znanprej redno plačevali članarino vsak mesec sproti. Članske knjižice so jako priročne, veljavne za 30 let članstva, vsebujejo razen poslovnika o podpornem in starostnem skladu, še razne potrebnosti, katere mora vsak član Strokovne zveze viničarjev vedeti in povsod uvaževati ter stane vsaka samo pet dinarjev, katere je plačati takoj pri sprejemu iste. Pri odstopu družine iz organizacije, je izkaznico vrniti nazaj, ker ostane ta vedno last SZV. Vsa članarina, plačana od 1. januarja 1929 naprej, se je vsaki družini potrdila z posebnimi znamkami. Od 1. avgusta dalje pa mora zaupnik ali blagajnik skupine pri plačilu članarine vsakemu takoj z znamko potrditi v knjižico. Blagajniki skupin naj si točno beležijo, koliko znamk po številu sprejme vsak zaupnik, da se more voditi točna evidenca in tudi kontrola. Denar za članske knjižice naj blagajniki pošljejo takoj posebej po položnicah centrali. — Načelstvo SZV je v svoji seji sklenilo prirediti letos v septembru poslovni, govorniški in voditeljski tečaj za odbornike skupin in sicer za skupine mariborske okolice v Mariboru, za ostale pa v centrali. Pri skupinah naj se sedaj že pripravljajo zlasti na to koga naj pošljejo na te tečaje. Vsa natančna navodila slede pravočasno. Skrbimo za dobre, poštene in požrtvovalne voditelje naših organizacij.

Viničarske knjižice. Od strani nasprotnikov viničarskega reda se poskuša na razne načine pripraviti viničarje ob zakonite pravice, katere jim gredo po viničarskem redu. Ker ne zaležejo povsod dovolj grožnje in beganje z raznimi obrekovanji, so si po nekaterih krajih izmislili, da veljajo za viničarje še nadalje stare službene viničarske knjižice, kar pa ni res. Viničarski red paragraf 33 določa, da se morajo vse stare knjižice izmenjati z novimi. Torej mora imeti vsak viničar novo viničarsko knjižico, kjer bi se mu to oviralo, naj se obrne s pritožbo na centralo, kakor tudi vsi tisti, kateri v svojem kraju ne morejo dobiti knjižice.

Viničarske službe. S 1. avgustom nastopi čas zakonite in redne odpovedi viničarske službe. Kakor vsako leto, tako je tudi letos slišati o številnih spremembah služb, čemur pa ni vzrok le pri viničarjih samih, ampak največ se vini-

čarji preseljujejo zato, ker jim ni mogoče več pri dosedanjih gospodarji živeti. Prva leta po nastopu službe še nekako gre, potem se pa viničarjevi prejemki vsako nadaljnje leto bolj krčijo, tako, da je viničar prisiljen seliti se drugam, kjer ga pa seveda po navadi zopet nič boljšega ne čaka. Ni povsod na mestu trditev, da je malopriden vsak tisti viničar, kateri se pogosto seli, ampak navadno je malopriden gospodar, pri katerem nobeden viničar v službi biti ne more dalj ko eno ali dve leti. Vsi tisti, kateri se boste preseljevali, skrbite, da si boste pri novem gospodarju zagotovili stalnost pogojenih prejemkov. To pa je mogoče le, ako je pogodba pravilno in pismeno narejena ter podpisana od viničarja in gospodarja. Tako določa viničarski red. Tovariši! Pri pogajanju se odloča o vaši usodi, zato ni nobena strahopetnost tukaj na mestu in nobeno zavijanje se ne bi smelo dopustiti. Zdaj bodi pogumen in se potegni za pravico, pozneje se pritoževati, rohneti in nezadovoljnost kazati, bo prepozno.

Sv. Ana v Slov. goricah. 14. julija se je ob lepi udeležbi vršil sestanek naše skupine. Govoril je tov. Peter Tirš o nujnosti slege med vsemi viničarji ter so navzoči enodušno sklenili vso svojo moč in slogo pokazati vedno le v strokovni organizaciji, katera se pri nas zelo lepo razvija. Sklenili smo ustanoviti »Zavarovalni sklad živine«, katerega poslovnik je bil sprejet že na občnem zboru centrale. Sloga jači, nesloga tlači!

Litmerk pri Ormožu. Vršil se je sestanek naše skupine 14. t. m., katerega se je udeležilo veliko članov viničarjev. O potrebi medsebojne stanovske solidarnosti, o pomoči drug drugemu po enotni in disciplinirani strokovni organizaciji je govoril predsednik skupine tov. Herga Štefan. Sestanek je bil zelo pri srčen in tovariški. Da bi še bilo mnogo takih!

Hum pri Ormožu. Naša skupina je imela tombolo, katera je še precej povoljno uspela. To je bila prva samostojna prireditev naše skupine. Ako se hočemo v prihodnje v vsakem oziru dobro izkazati, moramo humski viničarji, kolikor nas je, pač še veliko bolj skupaj držati in pravo tovarštvo tudi povsod dejansko pokazati. Kdor bi kršil naše že itak skromne sile, s tem da bi odstopil, ali drugače nagajal, bo kriv vseh naših neuspehov. V organizaciji je moč, v organizaciji je bodočnost. Brez te smo nič!

Ljutomer. Koliko trpe viničarji pri izvrševanju svojega poklica in kako prav

centra, ki plava v medlem kompromisu med krščanskimi socialnimi načeli in zahtevami meščanskih kapitalističnih strank, sicer odločno, toda vedno stvarno in pošteno kritizirali, dočim so podvrgli reviziji vso zastarelost centrunškega programa in dela tudi v kulturnem in socialnem oziru, pa se je centrum, ko mu je zmanjkalo argumentov, začel proti njim boriti z nepoštenimi sredstvi osebne borbe, podtikanja, osebne opravljanja in obrekovanja, osebne preganjanja, da bi se izpodkopala voditeljstvo krščanskega socialističnega mladinstva eksistenca itd., torej s sredstvi, ki so že s stališča naravne morale, še bolj pa seveda s krščanskega nedovoljena. Ta način borbe s strani centruma pa mladim nikakor ni vzel poguma, ampak nasprotno je le ojačil njihove vrste in jim pridobiva čedalje večje simpatije. Centrum bo še v kratkem videl, da je popolnoma na napačni poti, ko bo izgubil še tiste delavce, ki so zadnjič oddali zanj svoje glasove.

Dne 28. julija 1929

vsi krščanski socialisti in njih prijatelji na

Sv. Jošt

na tabor Krekove mladine, da se pogovorimo o svojem bodočem delu in utrdimo v borbi za naše ideale!

nič se nas vsaj zategadelj ne upošteva, naj služi primer. V letošnji sezoni je pri škropljenju viničar G. sam porabil in razškrpil 45 polovnjakov ali 135 hektolitrov tozadnega materiala. Koliko je to napora in muke, razume le tisti, kateri je dejansko to delo kdaj tudi opravljali, ne pa samo opazovali. Zaslužil pa je ta viničar pri tem dnevno le osem dinarjev. Zeno ima v postelji, ker je oslabela vsled prevelikega napora. Vinogradnik pa viničarskega reda noče priznati ter pravi viničarju, naj si sedaj po škropljenju gre iskat kruha okrog po mlatvi. Torej delal je ves čas njemu, ako pa hoče sedaj kaj od tega imeti, naj gre zaslužka in kruha iskat drugam.

Sv. Miklavž pri Ormožu. Članu naše skupine V. ni njegov gospodar, kmet, še nič plačal njegovega dela od prve kope sem. Viničar je vsled tega večkrat v hudi stiski in si mora vsled tega celo moko izposojevati pri svojih znancih. Vselej, kadar je viničar prosil kmeta za izplačilo zaslužka, je bilo brezuspešno. Kmet pravi, da naloženega denarja v hranilnici vsled tega ne bo dvigal, naj pač počaka, da pride denar od druge strani. Ko pa si je viničar ob priliki izposodil pri njem 1 kg moke, mu je za tisto takoj v dolg zapisal enega težaka. Kje je tukaj pravičnost? Ni dovolj, da se viničarju njegov krvavi zaslužek zadržuje, ampak se celo upa moko zaračunavati skoraj trikratno višje kakor je dnevna tržna cena. Našo strokovno organizacijo ta kmet najhujše sovraži, vsak naš član je po njegovem mnenju hujšak, ako ne celo komunist. To pa kar on dela proti viničarju, to je pa menda pravo in celo najbolj praktično krščansko. Tako je tudi marsikje drugod.

Kapela. 28. julija po rani sv. maši še bo vršil sestanek naše skupine pri g. Lukovnjaku pri Kapeli. Govori predsednik skupine tov. Vaupotič Franc. Tovariši, člani, povabite tudi neorganizirane viničarje na ta sestanek, da bodo svojo moč združili z nami.

Krekova mladina.

Pomen članarine. Napačno je mnenje, da ima članarina namen, napolniti blagajne organizacije. Dejstvo je, da bi morala organizacija svoje delo prekiniti, ako bi živele samo od članarine. Članarina ima svoj vzgojni pomen. Članstvo pritegne v redni organizacijski tok, ga prisili, da se za organizacijo briga, ga navadi žrtvovanja, ga navadi reda. Zato skoro nima članarina pomena, ako je kdo drug, nečlan, ali podružnica sama plačuje. Smešno bi bilo n. pr. napravljati prireditve za to, da se plača članarina. Članarino naj vsak sam plača iz svojega težko prislužnega denarja. Tu je važnost članarine, tu je zavednost članstva. Tudi v plačevanju članarine je treba zvestobe. Zvest član bo plačal članarino tudi tedaj, kadar mu podružnica ne nudi zabave in zaposlitve (materializem!) tudi tedaj ko podružnica delati ne more.

Sv. Jošt. V nedeljo k Sv. Joštu! Agitirajte za udeležbo. Naj nas čimveč pride skupaj. Danes je potrebno, da je skupnost med nami čim tesnejša.

Vodstveni tečaj. Vodstveni tečaj v soboto in nedeljo (20. in 21. julija) je postavil marsikaj važnega. Marsikaj se je sklenilo, kar bo lahko izvedlo že sedanje načelstvo, marsikaj pa bo obravnavala plenarna seja.

Borci so na krdelnem sistemu temelječa organizacija mladine, naraščaja Krekovih družin. Borčevske enote imajo v okviru družin široko avtonomijo. Borci (do 18. leta) plačujejo svojo članarino. Vendar pa so Borci lahko tudi starejši fantje. Ti pa tvorijo samo odsek v okviru podružnice, tako kot dramatski, pevski in drugi odseki. Delo Borcev se ravna po navodilih centrale.

Tako je približno razmerje med podružnicami in Borci. — Kakšen namen pa pravzaprav imajo Borci? Ali je namen Borcev izšolati dobre pevce, igralce, ali športnike? Nikakor ne! Pot Borcev je v življenje usmerjena. Borec bodi prepričan, proletarec, posvečen proletariatu, agitator in neustrašen propagator, vedno pripravljen, da služi edinole proletariatu. Telesna in duševna kultura se zlivata. Za doprinasanje žrtev je treba krepke volje. Volja se pa vežba s telesom.

Zrasti mora nova mladina. Trdna, jeklena, požitvalna. Mladina, ki hlepi le za užitkom, ki ni zmogla ničesar pretrpeti in utrpjeti za pokret je cokla po-

Zavarovalni svet.

Na eni svojih zadnjih sej je sprejelo ravnateljstvo Okrožnega urada za zavarovanje delavcev na predlog predsednika Mihaela Kreka sklep, predlagati ministru za socialno politiko ustanovitev **zavarovalnega sveta** v okviru ministrstva socialne politike. Ravnateljstvo je sklenilo, da se tudi utemeljitev predloga, ki jo je podal predsednik, sporoči ministru in predlaga, da se ustanovitev sveta čimprej izvrši.

Današnje socialno zavarovanje je juridično kompliciraneje in popolnejše ter gospodarsko in socialno važnejše in obsejnejše kakor je bilo pred vojno. Zlasti pa bo to dejstvo, ko se prične izvajati še starostno, invalidno ter smrtno zavarovanje. Zato je jasno, da mora zavarovalnim problemom tako država, kakor interesirana javnost posvečati vedno bolj intenzivno pažnjo. Zlasti je važno, da se organizacija izvajanja in izpolnjevanja zavarovanja izvede tako, da bo ista v korist zavarovanju in v skladu z voljo in željami interesentov. Tudi naša država se je v zavarovanju odločila za princip avtonomije. To je bilo potrebno, da se ustvari soodgovornost interesentov, na drugi strani pa odgovornost države razbremeni. Potrebno je namreč, da je organizacija države pri reševanju javnih interesov izvedena tako, da se neposredna odgovornost propuša predvsem interesentom samim. To načelo omogoča ustvarjanje medsebojnega zaupanja, preprečuje trenja in nezaupanja napram državi upravi ter utrjuje čut neposredne odgovornosti.

Načelo avtonomije je tudi radi tega v redu, ker bremena zavarovanja neposredno nosijo interesenti sami, brez pomoči države ali drugih javnih oblasti. Zato je umestno, da tudi o razpolaganju s temi sredstvi govore predvsem interesenti sami, seveda pod garancijo, da se vse vrši v skladu z zakonom in statuti. Nepotrebno omejevanje lastne odgovornosti interesentov more zavarovanju le škodovati in moralno zavaja k neekonomičnemu gospodarstvu, vzbuja nezaupanje, ustvarja vtis, da se bremena nepotrebno visoka, dajatve pa nezadostno velike. Zato je brez dvoma znak previdnosti in psihološkega umevanja, ako se z vsemi sredstvi podrtava načelo lastne odgovornosti.

Dasi je naš zakon o zavarovanju delavcev v načelu osvojil princip samouprave, vendar pa ta princip ni dosledno izveden. Po zakonu o zavarovanju delavcev je ta princip izveden le pri okrožnih uradih in Osrednjemu uradu, dočim pri ministrstvu za socialno politiko, ki ima v zavarovalnih zadevah zelo veliko vlogo, ne samo v zakonodajnem, ampak tudi v administrativnem pogledu, ta princip ni izveden. Pri nepopolnosti izvedbe načela avtonomije, postaja tudi avtonomija pri Okrožnih

in Osrednjem uradu več ali manj iluzorna, ker ima ministrstvo za socialno politiko po zakonu možnost, da vse sklepe samoupravnih organov po svojem arbitrarnem preudarku razveljavi. Ne samo sklepov, ki bi bili očitno protizakoniti, ampak tudi sklepe, ki se mu ne zde primerni ali potrebni. More se tudi zgoditi, da iz ministrstva izhajajo odločbe, katere se odločno protivijo volji interesentov, ali pa odločbe, ki slone na nepoznanju stvari, ali krajevnih prilik. Pametno in koristno oporo delovanju ministrstva v zavarovalnih stvareh morejo nuditi le interesenti sami. Zato zakoni drugih držav načelo avtonomije v socialnem zavarovanju izvedejo do vseh skrajnostih dosledno in popolno; in sicer na ta način, da predvidevajo poslovanje posebnih zavarovalnih svetov pri onih ministrstvih, v katerih kompetenco spada nadzorstvo nad socialnim zavarovanjem.

Take zavarovalne svete ali drugačne organe pri resornih ministrstvih poznajo vse države. Kjer pa tega ni, je pa organizacija zavarovanja izvedena na drug način, namreč tako, da je popolnoma ločena od državne uprave tudi v pogledu nadzorstva. N. pr. v Nemčiji. To načelo, da posluje pri ministrstvih resortni svet iz zastopnikov interesirane in strokovno kvalificirane javnosti; je sicer tudi v naši državi principi- elno priznано in izvedeno. Vemo, da n. pr. v ministrstvu prosvete deluje kot posvetovalni organ ministrstva poseben prosvetni odbor itd. Skoro vsako ministrstvo se pri reševanju važnih problemov naslanja na sodelovanje in strokovna mišljenja posebnih odborov. K izpolnitvi notranje državne administracije, k tendenci pomirjenja duhov in k stremljenju strokovne in ekonomske izpolnitve državne administracije brez dvoma spada potreba po ustanovitvi zavarovalnega sveta pri ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje.

Ustanovitev takega zavarovalnega sveta bi pozdravilo vse delavstvo, ako že ne more biti delavsko zavarovanje popolnoma avtonomno in neodvisno. Z ustanovitvijo tega sveta bi ministrstvo pokazalo, da prav pojmuje interese zavarovanja sploh, predvsem pa koristi delavstva kot pri zavarovanju dejanskega edinega činitelja. Kajti ponovno moramo poudariti, da je končno tisti, ki nosi bremena zavarovanja le delavec sam, kajti prispevki poslodajalcev so le navidezno njihovi, v resnici pa delavski. Zato je tudi edinole delavec res življenjsko interesiran na dobrem stanju in napredku zavarovanja. Kdor tako gleda v tem oziru na delavsko zavarovanje — kar je tudi stvarno, objektivno edino pravilno — je prepričan, da mora imeti v zavarovanju odločilno besedo delavec, tisti, radi katerega je zavarovanje sploh ustanovljeno in ki ga dejansko edini vzdružuje.

Ljubljansko mestno delavstvo dobi lastno zavarovalnico.

Socialno politični odsek mestne občine je izdelal osnutek pravilnika, s katerim se ureja zavarovanje mestnih delavcev zoper bolezen, nezgode, starost in smrt.

Pod to zavarovalnico bodo spadali vsi mestni delavci, ki so po § 7. zakona o zavarovanju delavcev izvzeti iz obveznega zavarovanja pri OUZD. Ker so po zakonu izvzeti obveznosti pri splošnem delavskem zavarovanju le oni delavci, ki imajo v slučaju bolezni, nezgode, starosti in smrti zagotovljene vsaj take dajatve, ki jih predpisuje zakon, se zavarovanje mestnih delavcev precej sklada z dajatvami OUZD.

Nova zavarovalnica se bo ustanovila še to leto in bo v upravnem pogledu priključena socialno političnemu uradu mestne občine. Zavarovalnico bo upravljalo posebno načelstvo in nadzorstvo, ki bo voljeno na občnem zboru članov. Načelstvo bo sestavljeno iz 9 članov, od katerih se voli 6 iz srede delavcev, tri pa določi občinski svet iz svoje srede. Načelstvo ima istotoliko namestnikov.

kreta. Mi hočemo proletarsko mladino. Ta mladina pa mora biti udarna, — in duševno ter fizično sposobna za to. Zato naprej, trdno in vztrajno! — Naj živi borba!

O podrobnostih novega zavarovanja mestnih delavcev bomo spregovorili prihodnjič. Ze danes pa moramo ugotoviti, da je za delavstvo najvažnejše poglavje uprava tega zavarovanja. Delavstvo bo imelo glasom Pravilnika odločujočo besedo. Prav vsled tega je zelo važno, kakšne zastopnike bo volilo v odstvo zavarovalnice.

Kakor izvemo je bil pravilnik na seji občinskega sveta dne 23. julija t. l. z nekaterimi nebitvenimi spremembami soglasno sprejet.

Borba, kršč. soc. akad. klub.

Z novo jugoslovansko državo smo prišli Slovenci v nov čas in nov položaj, ki dovede nujno tudi do novih teženj. »Danica« in »Zarja« sta prišli iz tujih tal na domače vseučilišče ter se tu utaborili, kolikor se jima je zdelo prav in potrebno. Pa število članstva je rastlo, prihajali so vedno še novi z novimi mislimi in hotenjem in še marsikaj drugega je prinesel čas sam ob sebi s svojimi razmerami.

Tako se je jeseni 1922 začelo k prejšnjima dvema formirati novo kat. akad. društvo. Pripravljalni odbor je vložil pravila, poskrbel vse potrebno ter sklical za 26. II. 1923 ustanovni občni zbor. Pristopilo je 12 fantov, samih novincev, iz različnih krajev, brez tradicij in skušenj, a z dobro voljo in resnim hotenjem. In s tem so si hoteli ob sodelovanju in vzorcu ostalih dveh opremiti po svoji zamisli z vsemi potrebnimi atributi, od imena in namena preko poslovnika in razmerja do bratskih družtev, lokala in časopisov do čim bolj izdelane ideologije in družinske forme. V teh okolnostih je bilo njih prizadevanje še večkrat neuglajeno in nejasno, a smer je postajala vedno vidnejša in primernejša razmeram, kakršne so bile in iz katerih je rasla ter vedno bolj odgovarjajoča njih lastnemu hotenju. Društvo so nazvali: Jugoslovansko katoliško akademsko društvo »Borba«. In sicer pravi prva formulacija: Borba — za neodrešene brate, borba — za socialno pravičnost, borba — za verska načela! Kakor jim je prvi del društvenega naziva (jug. kat. akad. društvo) v prvi sapi ušel po vzoru obeh posestrim, čeprav so bili že čez pol leta za korekturo tudi v tem pasusu, jih vendar glavni naziv: »Borba« že dovolj označuje.

Za jesen so izdali oklic na abiturijente in število članov je seglo takoj preko 30 — »Borba« je živeła. In sedaj so šli zopet lahko za tem, kako naj živi. Društvo se je oblikovalo dalje. Eni so odhajali, drugi prihajali, vabila jih je — borba. Ze v začetku so se poedini izjavljali za radikalno smer zlasti v socializmu. Bili pa so vsaj deloma že v zvezi z delavstvom ter pri njem sodelovali, kakor tudi pri drugih prosvetnih društvi ter študirali in predavali in imeli predavanja predvsem o krščanskem socializmu (dr. Gosar) in samovzgoji (Fr. S. Finžgar). Borili so se z vsemi začetniškimi težavami, pomanjkljivostmi ter okorelimi oblikami, a njih hotenje je bilo neomajno in volja nezlomljiva. Tako so polagoma našli vedno več novega in boljšega, bolj njim odgovarjajočega. In prišel je čas, ko je na mesto jug. kat. akad. društva stopil krščansko socialistični akademski klub ter zopet rasel na globoko ter se izpopolnjeval in oblikoval v začetni smeri kakor je zahteval čas in kakor so doraščali sami.

Ze v drugem šolskem letu svojega obstoja so priredili svoj umetniško družabni večer in odslej ni bilo več leta brez zunaj vidne prireditve, ne pompozne, pač pa odgovarjajoče njim in njihovi neposrednosti. L. 1925. prirede akademijo in zabavni večer udeležencem I. kršč. socialističnega kongresa, na kar slede zopet akademije, umetniško intinme, ki jih zaključuje lanska proslava petletnice obstoja »Borbe« na predvečer 1. maja.

Iz svojih naročenih revij in knjig so si začeli polagoma ustvarjati svojo knjižnico, ki ima danes, ko je članstvo že preko 50, nekaj dobrih sodobnih del, katerih posebna vrednost obstoji zanje še v tem, da njih vsebina interesira vsakega izmed njih.

Bilo je najprej in največ aktivnih članov mladinskega pokreta in največ in najbolj navdušenih njegovih pristašev ravno med »Borci«. In kakor k mladinskemu gibanju so se vedno bolj pri-

Ševali tudi k taboru razredno zavednega proletariata, poudarjajo vedno bolj proletarca in nov pravičnejši družabni red, zahajali vedno več in bolj med delavstvo, »Krekovo mladino« in »Jugoslovansko strokovno zvezo« — in oni k nam, prirejali oboji skupne sestanke, razgovore in izlete, delali z njimi, sodelovali pri »Pravici«, skušali izvesti Krekovo socialno šolo...

In tako in v tej smeri živi »Borba« ob desetletnici univerze in v tej smeri bo času primerno živela tudi v bodoče. Društveno življenje se vrši v obliki tedenskih sestankov in študijskih krožkov. V prvi dobi so se člani izmed seminarjev »Akademske zveze« zlasti udeleževali socialno političnega seminarja, sedaj ravno študirajo sami Marxov Kapital poleg drugih uveljavljanj, ki se jim na svoji poti tudi ne morejo in ne smejo izogniti ter so tako nekako med našimi društvi najbolj zaposleni in agilni. Lepo število jih je tudi članov Marijanskih kongregacij. Predpostavlja pa to društveno udejstvovanje obenem in vedno vzporedno in dalje iščejo samostojno in samoniklo rast vsakega posameznika v kleno in zdravo osebnost, ki se izklesuje med nami in v življenju.

Geslo kluba pa je: Živi borba! — za krščanski socializem, za novega človeka!

Dr. Fr. Debevec:

Zdravljenje jetike.

Tretji način zdravljenja tuberkuloze je operativni. Semkaj spada uporaba pneumothoraxa, odstranitev žilca za prepono (= phrenicoexhaireza), thorakoplastika, plombiranje kaverni.

Uporaba pneumothoraxa je najpomembnejša. Obstaja v tem, da na jače bolni strani med pljuča in steno prsnega koša od časa do časa vbrizgavamo zrak. Leta naj stiska bolna pljuča, da se lažje zarastejo. Pneumothorax na bolni strani je mogoč in primeren le tedaj, če je dru-

ga pljučna stran zdrava ali le neznatno bolna, saj mora potem le ena pljučna polovica dihati za vse telo. Pneumothorax se v prvih mesecih daje le v zdraviliščih ali v bolnicah, kasneje tudi ambulantno, to je, prizadeti prihaja v presledkih ponj k strokovnemu zdravniku. — Dobro je uporabo pneumothoraxa spojit z drugimi načini zdravljenja, zlasti s klimatsko-dietskim ter s tuberkulinom.

Odstranitev žilca za prepono (= phrenicoexhaireza) se napravi tedaj, če je pneumothorax vsled zarastlih pljuč nemogoč. Operacija obstoja v tem, da poiščemo — po otopitvi živčevja z injekcijami na mestu operacije, t. j. na vratu — dotični živec in ga čim globlje odstranimo.

Thorakoplastika obstoja v odstranitvi koščkov reber, da se prsni koš one strani s pljuči vred lažje skrči in bolni deli zacelijo. Tudi ta operacija se napravi šele tedaj, če pneumothorax vsled zarastlin ni mogoč ter tudi s phrenicoexhairezo ne pričakujemo izdatnega uspeha.

V novejšem času je postalo moderno plombiranje pljuč. Pride v poštev le pri velikih, samcatih kavernah v pljučnih vrških, pri katerih pneumothorax ni mogoč ali je pa kljub pneumothoraxu (= zraku med steno prsnega koša in pljuči) vsled delnih zarastlin okoli kaverne pritisk na veliko rano preslab, da bi se ona mogla zaceliti. — V čem obstoja ta operacija? Zada nad pljučnim vrškom (v katerem je luknja, kaverna) se po omotenju ondotnih živec napravi z nožem prerez kože in delov pod kožo, da pridemo do prsne mrene, ki pokriva rano, kaverno. V prostor nad rano nabavimo kepice parafina (= snov za sveče; dobiva se pri izdelovanju petroleja iz nafte). Parafin močno stiska luknjo v pljučih, ki se nato sčasoma zaraste. — Odprtina nad parafinom se seveda zasljuje, koža brzo zaraste. (Konec prih.)

Borza dela.

Pri borzi dela v Ljubljani je delo na razpolago: moškim: 12 hlapcem, 10 gozdnim delavcem, 2 stroj. ključavničarjema, 14 kovačem, 7 mizarjem, 5 žagarjem za venecijanko, 7 čevljarjem za splošno delo, 1 šteparju, 1 mesarskemu pomočniku, 3 pekomočijem, 20 zidarjem, 2 fasadnima zidarjema, 11 tesarjem, 5 pleskarjem-soboslikarjem, 2 sodarjema, 3 minarjem za kamenolom, 6 kamnosekom, 4 tapetnikom, 1 dežnikarskemu pomočniku, 1 pečarskemu pomočniku, 30 rudarjem, 10 krojačem, 9 kleparjem, 17 vajencem. — Ženskam: 1 tamburari, 3 služkinjam, 1 pletilji, 2 provizij-skima potnicama.

Pri borzi dela v Mariboru je delo na razpolago: 12 hlapcem, 4 sodarjem, 2 kovačem, 3 žagarjem, 5 mizarjem, 3 kolarjem, 4 zidarjem, 2 mlinarjema, 2 mesarjema, 2 slugama, 1 pom. delavcu, 1 tapetniku, 16 prirezovalcem (čevljarjem), 1 krojaču, 1 usnarju. — Vajencem: Kleparske, pekove, kovaške, kolarske, ključavničarske obrti in trgovske stroke. — Ženskam: 16 kmečkim dekletom, 1 kmečki gospodinjji, 3 polj. delovkam, 6 kuharicam, 20 služkinjam, 3 sobaricam, 1 varuški, 3 vzgojiteljicam, 1 otroški vrtarici, 2 fotografinkama, 2 šteparicama gornjih delov čevljev, 1 postrežnici, 3 pom. delovkam, 2 tovarn. delavkama, 1 hot. sobarici, 1 tekačici, 2 šiviljama za obleko, 2 plačilnima natakarcama, 2 boljšima gospodinjama, 1 perf. pisarn. moči, 4 šiviljskim vajenkam.

Pri borzi dela v Celju je delo na razpolago: 2 hlapcema za govejo živino, 8 hlapcem za konje, 2 viničarjema, 1 malarju, 4 poljskim delavcem, 2 oglarjema, 31 kamnosekom, 1 steklar. pomočniku, 1 lončarju 4 kovačem, 3 stavb. ključavničarjem, 1 kleparju, 1 železostugarju, 5 mizarjem, 6 sodarjem, 2 žagarjema, 1 cirkularistu, 2 tesačema, 1 pomož. delavcu, 1 krojaču 2 čevljarjema, 3 pekomo,

1 raznašalcu kruha, 2 sladoledarjema, 12 zidarjem, 2 težakoma, 4 soboslikarjem, 1 strojniku, 10 vajencem. — Ženskam: 20 deklet, 4 poljskim delavkam, 2 šiviljama za izdel. trakov, 1 perici, 1 frizerki, 2 natakarcama, 18 služkinjam.

Razno.

Angleški katoličani in delavska stranka. Od 25 katoliških poslancev, kolikor jih sedi v novem parlamentu pripadajo 3 stari irski nacionalni stranki, 5 konservativcem, 17 pa delavski stranki. — Velevažno za bodočnost katoliške Anglije je njeno zadržanje napram delavski stranki. Kajti v tej stranki vidijo mase katoliških delavcev svojo staro in preizkušeno politično organizacijo in zastopstvo. — Delavski vladi l. 1924 se imajo zahvaliti katoliki, da so l. 1926 padli zadnji ostanki protikatoliške zakonodaje. V prvem Macdonaldovem kabinetu sta bila celo dva izrazita katoličane; svoječasni zdravstveni minister J. Wheatley, znani voditelj škotskih katoličanov, je politično tako levičarski, da sega premier ni upal vzeti v svoj drugi sedanji kabinet. — To so dejstva!

Med Rusijo in Kitajsko menda do krave vojne ne bo prišlo, kajti vse večje države obema vojno odsvetujejo. Kljub temu pa poročajo časopisi dnevno o koncentraciji ruskih in kitajskih čet na meji. Pricbujejo se slike, ki kažejo najrazličnejše vrste morilnega orožja, eno strašnejše kot drugo, Rusi so poslali na mejo celo strupene pline in tanke. In vse to se pripravlja nekaj dni za tem, ko je Rusija podpisala znani Kellogov mirovni pakt. Proletariat, delovno ljudstvo vsake države bi moralo biti proti vsakršni vojni.

Vrednost denarja. Za 100 nem. mark dobiš 1356.50 Din, za 100 avstrijskih šilingov 800.80 Din, za 1 dolar 56.84 Din, za 100 francoskih frankov 222 Din, za 100 češkoslovaških kron 168.20 Din, za 100 lir 296.97 Din.

Kako gospodarite najbolje? Kako se zaščitite najuspešneje? Kako si prihranite vsako leto 3% Vaših izdatkov?

ČE STE ČLAN IN OBENEM ODJEMALEC PRI

I. delavskem konzumnem društvu v Ljubljani r. z. z o. z.

Pisarna: Kongresni trg št. 2

Ustanovljena 1895

Telefon 2255, 2855

ki ima danes preko 10.000 rednih članov in 29 prodajalen po vsej Sloveniji. Zadruga ima do danes sledeče oddelke: specerijski, kolonialni, manufakturni in galanterijski in je vsled tega v stanu ugoditi vsem željam in potrebam svojih članov.

Iz vse svoje duše

René Bazin

Poslovenil Niko Kurel

Reina je odgovorila, da ne, a njen blede obraz je zardel. Henrietta se je vznemirila. Strah jo je postalo naslednji dan, ko je okrog pol devetih vstopila v delavnico in videla, da Marije, ki je bila po navadi prva, še ni. Delavnica je bila prazna, vreme je bilo neznansko slabo. Henrietta je odprla svoj predal, vzela počasi iz njega svoje stvari, ki jih je bila spravila vanj, in je čakala. »Morda se je zakasnila radi burje? Daleč stanuje.« Vstopila je vajenka. Za njo Lucija, Mathilda, Jeanna, Reina, Irma, vse druge, samo Marija ne. Udarilo je devet. Ponehalo je škripanje vrat, ki v svojih tečajih drsijo, šum korakov po podu. Nikdo več ni govoril: »Uf, to nemarno vreme.« Prestal je ropot okovanih koncev dežnikov, ki se zadevajo v odcenjanik, stolčkov, ki se primikajo k mizam, ponehal je ves šum jutranjega pripravljanja. Pričelo se je šuštenje in rskanje niti, ki so stiskale pripravljeno blago. Marijin prostor je ostal prazen.

Kakor Henrietta, so tudi uslužbenke same opazile odsotnost Marijino. Nekatere so vedele za vzrok: tako malo je stvari, ki jih ne bi vedele. A omejile so se zgolj na to, da so rekle: »Glej, dvakrat je že ni bilo ta teden. Morda se je opravičila...« Med večino je bilo ostrih pogledov. Predobro je bilo znano prijateljstvo delovodkinje do Marije, zato si niso upale govoriti na glas. Dež je sedaj udarjal ob stekla in veter je bučal v kaminu, katerega odprtina je bila zaslonjena s pločevinasto ploščo. Tulilo je po njem, ko da se zvite in kričave mačke preganjajo po njem.

Henrietta ni povečevala. Bila je bolna od nemira. Jedva je čakala konca tega dneva, da pohiti k Mariji. Pojde in potrka na vrata v Saint-Similienski ulici ter zakliče: »Marija? Marija?«

Ker pa je jesenska sezona prinašala mnogo naročil, se je v delavnici delalo do polosmih. Henrietta se je ločila od svojih tovarišic v prtičju na koncu stopnišča. V vihri, ki je divjala

nad mestom, je šla po ulici navzgor, mesto da bi šla proti nabrežjem.

Dež ji je tolkel na spodnji del krila in veter je v ostrih penah dvigal vodo iz prepolnih jarkov. Nikogar ni bilo na ulicah. Samo kočijaži so v dve gube ždeli na svojih sedežih. S klobukov jim je curljalo kakor izpod kapa. Gledali so za premočenim dekletom. Henrietta je hodila, da ji je sapa pohajala. Zajela jo je še temnejša noč revnega okraja. Kmalu se je za Bretagneskim trgov odprl Marchixjev trg, ki so ga obdajale stare hiše. Spremenjen je bil v mlako, ki se je iznad nje dvigalo nekaj plinskih svetilk, ki jih je bilo neurje napol pogasilo. Tu gori na desno je stanoval Antoine. »Ali je mogoče, da jo je pogubil on,« je mislila Henrietta. »On, moj brat.« Zakaj sumila je vso resnico. Ko je napeto razmišljala, se je spomnila, da je oni večer pri večerji omenila Marijino ime. Antoine je bil nekam v zadregi. Ta znak in morda še kaj drugega iz preteklosti jo je v tem potrjevalo. »Po meni ga je spoznala,« je mislila. Sredi trga se je ustavila. Pogledala je proti straham. Zagledala je majhno lučko.

Laže ji je postalo od te lučke, ki je gorela za stekli. Bil je doma. Ni bil šel z doma. Henrietta se je spet poglala v dir. Curki vode so iz žlebov lili na sredo ulice. Vrnila se je na svojo pot in krenila v ulico saint-similiensko. Brž je zavila v temo preddvora, kjer je veter tulil kakor ladijska sirena. Prekorčila je dvorišče. Borila se je s pišem. Tja do hodnika na levo je hotela. Nobene luči nikjer. Morda pač gori po nadstropjih. Henrietta je stopila po peterih stopnicah do hodnika in krenila po njem. Strah jo je prevzemal radi samote in še posebej radi take bližnje skrivnosti, ki jo je baš iskala. Z rokami je tipala po zamazanem mavcu stene. Čutila je, kako ji nohti rišejo vanj kroge. Ni našla vrat.

Končno se je izgubila v svoji nemoči. Začutila je ostri rob podboj.

Vse svoje sile je zbrala, da je zaklicala:

»Marija?«

Veter ji je glas ubil.

»Marija?«

Izza stene je zaslišala lahen šum korakov. Snop luči je padel na stopnišče. Vrata so se bila

odprla. Henrietta je zagledala Marijo. Stopila je bliže v svoji premočeni obleki, ki se ji je kože držala. Marija se je opotekla nazaj, da se je Henrietta ni mogla dotakniti. Iztegnila je roke naprej:

»Čemu si prišla?« je dejala z glasom, ki je bil poln groze. »Ne, ne, ne hodi. Ne bližaj se.«

Henrietta se je presenečena ustavila. Prijateljica se ji je bila naslonila na mizo, kjer je gorela petrolejka, ki sta jo bili kupili skupaj nekega dne. Bila je vsa nova in pripravljena, da gre z doma. Malo da ne elegantna je bila videti v črnem širokokrajnem klobuku, ki je od njega padal šop prodirno rdečih peres, v zavihanem ovratniku, vezanem z bleščico in črnem kakor klobuk, v čevljih z visokimi petami, ki so jo napravljali veliko, v rokavicah in s svilenim dežnikom na roki. Stala je vzravnana, blesta, pripravljena, da izpove vse.

»Pritekla sem, Marija, brž ko smo z delom končali... nisem mislila...«

»Da je res, kaj ne? No da res je...«

Henrietta je zmogla toliko, da je premagala čstro bol, ki ji je presunila srce. Stopila je malo bliže k mizi in iznad svetiljke rekla mehko kakor starejša sestra:

»Marija, reci mi, da te je prišla samo hipna muha? Prijateljici sva. Sleci plašč. Pusti me, da sedem. Pokramljava.«

A Marija se je zopet odmaknila. Oči so ji bile mrke do dna. Vso nedolžnost je bila izrinila iz njih strast, ki je vanjo zadela Henrietta. Lesketale so se kakor dva trda in tajinstvena kamna.

»Ne,« je rekla hladno, »nisem te več vredna. Pojdi.«

»Samo poslušaj me, pa grem in se nikdar več ne vrnem, če že hočeš.«

»Ne. Vse, kar bi mogla povedati, je brez koristi, vse...«

Prekrižala je roke in se za spoznanje naklonila. Luč male svetiljke z žarečim robom podčrtala jezni nasmeh njenih ust.

»Končano je, razumeš? Dovolj mi je bede in vaših čednosti. Jaz ne verujem v nič. Nimam več dolgo živeti, a hočem življenje užiti do dna. Izgubljeno dekle sem. On ali kateri drugi, — kaj tebi za to?«